

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Magyar nyelvtörténet II

Egyetemi tanév 2026–2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Nyelvtudományi és Néprajzi-Antropológiai Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelv és irodalom
1.7. Képzési forma	Nappali tagozatos képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Magyar nyelvtörténet II			A tantárgy kódja	LLM4025
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Fazakas Emese, egyetemi docens				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	drd. Balló Ignác Norbert				
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5. előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					22
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámmal)					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					15
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					84
3.8. A félév összórászám					126
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.1. tantervi	
4.2. kompetenciabeli	legfeljebb 5-ös minősítés az első féléves Magyar nyelvtörténet I tantárgyból

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadástér, laptop, vetítő, internet
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumterem, vetítő, laptop

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP3	Alkalmazza a bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit.
CP4	Szótárakat használ.
CP6	Ismeri a nyelvi normákat.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket.
CT2	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatásban
CT3	Információforrásokat használ
CT5	Írásban közöl információkat

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

CP2, CP3, CP9, CP12, CP13, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja a nyelvtudományi ismereteket.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP3, CP9, CP12, CT3, CT5, CT6	2. A hallgató szinkrón és diakrón megközelítésben leírja a magyar nyelv főbb jelenségeit és nyelvtani szerkezeit, valamint szövegeket elemez.	2. A hallgató alkalmazza a nyelvi normákat mind az anyanyelvén, mind a választott idegen nyelven.
CT2, CT3, CT6, CT7, CT8	3. A hallgató jártas a digitális források és az információs technológiák használatában, érti és betartja azok elérésének és felhasználásának etikai szabályait.	3. A hallgató megfelelően tájékozódik a digitális környezetben, értékeli annak minőségét, etikusan és biztonságosan használja fel, valamint megfelelően hivatkozik a forrásokra.
CP1, CP2, CP3, CP9, CT8	4. A hallgató felismeri és megérti a regionálisan, történetileg vagy kontextuálisan változó nyelvi jelenségeket, amelyek a többnyelvűség vagy multikulturalitás eredményei. Ismeri az interkulturális jelenségek elméleteit, és mélyreható ismeretekkel rendelkezik azon ország(ok) kultúrájáról és társadalmáról, ahol a magyar nyelvet használják.	4. A hallgató elemzi és értelmezi a szóbeli vagy írásbeli kommunikáció explicit és implicit jelentéseit, felismeri a tudományos és irodalmi szövegek történeti, regionális meghatározottságait.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató ismeri és megérti a szinkrón és diakrón nyelvészet fogalmait és módszereit.
2. A hallgató felismeri: az anyanyelv struktúrájának a történetiségben való kialakulása hogyan hat a mai beszélők nyelvi kompetenciájára
3. A hallgató felismeri és megérti, hogy a mai nyelvállapot szerves része a nyelvtörténetnek, illetve, hogy a kulturális és társadalmi változások befolyásolják a nyelv változását.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató tükrözteti a szinkrón és a diakrón síkok egymáshoz való viszonyát a nyelvi változások tekintetében.
2. Tudományos igényű szöveget alkot történeti anyag alapján.
3. Interdiszciplináris keretek között tud megállapításokat tenni egy adott kor nyelvállapotáról, illetve azt összehasonlítani a mai nyelvállapottal.
4. A regionális különbségeket is tekintetbe véve tud megállapításokat tenni a nyelvi változásokról.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
1. A magyar köznyelv kialakulása	előadás	
2. A magyar nyelvjárások története 1	előadás	
3. A magyar nyelvjárások története 2	előadás	
4. A hangváltozások – a HB. és 16– 17. századi szövegek párhuzamos elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
5. A tövek és toldalékok változása – a HB. és 16– 17. századi szövegek párhuzamos elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
6. Az igeidők használata a magyar nyelv története során – a HB. és 16– 17. századi szövegek párhuzamos elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	
7. Pragmatikai és szintaktikai változások – a HB. és 16– 17. századi szövegek párhuzamos elemzése alapján	elemzés – összehasonlító módszer	házipolgozat kijelölése (a végső jegy 50%-a)
8. Történeti jelentéstan: a szójelentés változásának mozgatórugói; a konkrét és absztrakt; a főjelentés, mellékjelentés; a szó jelentésének érzelmi, hangulati és egyéb melléktermékei; a szavak kiüresedése; a tabu	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	
9. Történeti jelentéstan: a szójelentés változása (a hangalaktól függő jelentésváltozások; alak és jelentés kérdése, szóhasadás; összerántás és nyújtás; az összetételek egyszerűsödése; az összetételek kialakulása; tudatos szócsonkítás)	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	
10. Történeti jelentéstan: mi a névátvitel, mi a metaforikus jelentés, mi a jelentésbővülés és a jelentésszűkülés; A történeti jelentéstan összefoglalása	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	
11. Történeti jelentéstan: a szinonímia (a szinonímia hatása a jelentésre; a szinonimák keletkezése)	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	
12. Történeti jelentéstan: az antonímia (az antonímia hatása a jelentésváltozásra; a valódi és látszólagos ellentétek); etimológia és szójelentés; összecsengő szövegek hatása a jelentésre	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	
13. Történeti jelentéstan: a névátvitel, a metaforikus jelentés, a jelentésbővülés és a jelentésszűkülés; összefoglalás	frontális munka – dialógus magyarázatokkal	házipolgozat kijelölése (a végső jegy 50%-a)
14. A tanultak megfigyelése 16–19. századi szövegeken	elemzés – összehasonlító módszer	
Könyvészet Bárczi Géza: <i>A magyar nyelv múltja és jelene</i> . Gondolat Kiadó, Bp., 1980 Fazakas Emese: <i>A magyar nyelv kis történeti nyelvtana</i> . Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2008. Hadrovics László: <i>Magyar történeti jelentéstan</i> . Bp., 1992. (az előadásban meghatározott tematikákhoz kapcsolódó bevezető részek) Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelvtörténet</i> . Osiris Tankönyvek, Osiris Kiadó, Bp., 2003. (az előadások tematikájának megfelelő fejezetek) Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i> . Tinta könyvkiadó, Budapest, 2018.		

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: *Kis magyar nyelvtörténet*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba, 2013.
Madas Edit: „*Látjátok feleim ...*”: magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig. OSzK, Budapest, 2009.
D. Máta Mária: *Nyelvünk élete*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1994.

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Paleográfia elemzés és forráskiadás	elemzés, összehasonlító módszer	
BERENTE ANIKÓ 2019. A szegedi boszorkányperek új kiadásáról. In: HAADER LEA – JUHÁSZ DEZSŐ – KOROMPAY KLÁRA – SZENTGYÖRGYI RUDOLF – TERBE ERIKA – VLADÁR ZSUZSA szerk., <i>Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet III</i>. Magyar Nyelvtudományi Társaság – ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Budapest. 48–53. GUGÁN KATALIN – VARGA MÓNICA 2024. A nyelvtörténész és a korpusz: diakrón a-Pró-ságok. In: LIPP VERONIKA – LIGETI-NAGY NOÉMI – SIMON LÁSZLÓ szerk., <i>Prószék Gábor. PG70 – Ünnepi kötet</i>. HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 38–43. HAADER LEA 2017. Egy neurolingvisztikai eset a 16. század elejéről: az Apor- és a Lányi-kódex közös keze. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX</i>. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 95–108. HEGEDŰS ATTILA 2019. Forráskritika. In: HAADER LEA – JUHÁSZ DEZSŐ – KOROMPAY KLÁRA – SZENTGYÖRGYI RUDOLF – TERBE ERIKA – VLADÁR ZSUZSA szerk., <i>Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet III</i>. Magyar Nyelvtudományi Társaság – ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Budapest. 164–170. KOROMPAY KLÁRA 2021. Ószövetségi történetek ómagyarul: Ruth, Dániel, Jónás. Mutatvány egy olvasóbarát kiadásból. In: HAVAS FERENC – HORVÁTH KATALIN – HRENEK ÉVA – LADÁNYI MÁRIA szerk., <i>A grammatikától a retorikáig. Nyelvészeti tanulmányok C. Vladár Zsuzsa tiszteletére</i>. ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék, Budapest. 107–116. SIMON ESZTER 2019. Magyar nyelvű történeti korpuszok. In: SÜLYOK HEDVIG – JUHÁSZ VALÉRIA – ERDEI TAMÁS szerk., <i>Beszéd- és nyelvelemző szoftverek a versenyképességért és az esélyegyenlőségért. HunCLARIN korpuszok és nyelvtechnológiai eszközök a bölcsészeti- és társadalomtudományokban</i>. SZTE JGYPK Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 31–43.		
2. Hangtani és alaktani elemzés régi szövegeken.	elemzés, összehasonlító módszer	
B. GERGELY PIROSKA 2001. Az általános és határozott igeragozás keveredése a XVI–XIX. századi Erdély beszélt nyelvében. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei II. Magyar és finnugor alaktan</i>. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 19–28. B. GERGELY PIROSKA 2014. Kolozsvár 16. századi nyelvének egy jellegzetes hangtani sajátosságáról. A város hivatali-közeleti iratanyagának adatai alapján. In: FAZAKAS ÉMESE – JUHÁSZ DEZSŐ – T. SZABÓ CSILLA – TERBE ERIKA – ZSEMLYEI BORBÁLA szerk., <i>Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai (Kolozsvár, 2011. augusztus 22–27)</i>. ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarástudományi Társaság, Budapest–Kolozsvár. 245–260. KATONA CSILLA 2019. Hangtörténeti változások lehetséges összefüggései. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X</i>. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 221–229.		

SZENTGYÖRGYI RUDOLF 2017. A középmagyar múlt idők rendszerének vizsgálata dimenzionális nyelvészeti keretben. In: BENŐ ATTILA – GÚTI ERIKA – JUHÁSZ DEZSŐ – SZOTÁK SZILVIA – TERBE ERIKA – TRÓCSÁNYI ANDRÁS szerk., *Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében. A VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (Pécs, 2016. augusztus 22–27.) három szimpóziumának előadásai*. Termini Egyesület, Törökbálint. 78–86.

TÓTH VALÉRIA 2024. Hangtörténeti helyzetkép Anonymus gesztájában. A tövégi magánhangzók. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei XII*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 233–245.

ZSEMLYEI BORBÁLA 2019. -kál végű igék az Erdélyi magyar szótörténeti tárban. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 363–371.

3. Szófajtani és mondattani elemzés régi szövegeken.

elemzés, összehasonlító
módszer

DÉR CSILLA ILONA 2024. A *hátha* módosítószó kialakulásáról. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei XII*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 17–32.

FARKAS IMOLA-ÁGNES 2024. Rezultatív szerkezetek egy 17. századi erdélyi szakácskönyvben. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei XII*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 33–46.

FAZAKAS EMESE 2011. A *keresztül* szófajváltása(i) a régiségben. In: CSISZÁR GÁBOR – DARVAS ANIKÓ szerk., *Kláriskok. Tanulmánykötet Korompay Klára tiszteletére*. ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Budapest. 115–123.

NÉMETH MIKLÓS 2008. Egy szintaktikai váltakozás tipológiája és szociális terjedése. A számnévi jelző utáni főnév egyes és többes számú használata. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei V*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 141–155.

VARGA MÓNICA 2019. Változatos ellentétek, ellentétes változatok a 16–18. századi magánéleti regiszter alapján. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 335–347.

WACHA BALÁZS 1999. Az Érdy-kódexről és a magyar nyelv szórendjéről. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei I. Magyar és finnugor mondattörténet*. JATE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 175–188.

4. Szókészleteti elemzés régi szövegeken.

elemzés, összehasonlító
módszer

BÁCSI ENIKŐ 2022. „Mennyivel tartozol te az én uramnak? Az ottan mondá: száz négely olajjal.” Mértékegységek ómagyar bibliafordításokban. In: VARGA LAJOS – BOROS ISTVÁN – TAKÁCS LÁSZLÓ szerk., *Cura scriptorum. III. Scriptorium konferencia (Eger, 2019. május 22–23.)*. Scriptorium III. Szent István Társulat – Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete – Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Moravcsik Gyula Intézet, Budapest–Piliscsaba. 7–17.

FORGÁCS TAMÁS 2017. Szóalkotás és frazeológia. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 55–69.

B. GERGELY PIROSKA 2012. Mesterségűző „asszonyemberek” megnevezései Erdélyben a 16–19. században. *Névtani Értesítő* 34: 9–16.

KOROMPAY KLÁRA 2012. „Hét csöpp vére elcsöppent, aranytálba fölvelték”. Grál-motívumok az archaikus népi imádságokban. In: HORVÁTH KRISZTINA szerk., *La joie des cours. Études médiévales et humanistes*. Talantum sorozat 9. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 176–185.

PELCZÉDER KATALIN 2007. Lencsés György „Orvosi könyv (Ars medica)” című munkája növényneveinek a vizsgálata. In: HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk., *Nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. Nyelv, nemzet, identitás III. A VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus nyelvészeti előadásai (Debrecen, 2006. augusztus 22–26.)*. Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság, Debrecen–Budapest. 279–288.

TÓTH VALÉRIA 2007. A településnevek változási érzékenységről. In: HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk., *Nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. Nyelv, nemzet, identitás III. A VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus nyelvészeti előadásai (Debrecen, 2006. augusztus 22–26.)*. Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság, Debrecen–Budapest. 57–65.

5. Jelentéstani elemzés régi szövegeken

elemzés, összehasonlító
módszer

FAZAKAS EMESE 2014. Az át, keresztül és a körül szemantikai érintkezései és különbségei a régi és a mai magyar nyelvben. In: FAZAKAS EMESE – JUHÁSZ DEZSŐ – T. SZABÓ CSILLA – TERBE ERIKA – ZSEMLYEI BORBÁLA szerk., *Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai (Kolozsvár, 2011. augusztus 22–27)*. ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság, Budapest–Kolozsvár. 22–35.

FAZAKAS EMESE 2014. Az erdélyi régiségben használt „szégyellni való” szavak. Mentegetőző formulák használata a 18. században. In: FAZAKAS EMESE – JUHÁSZ DEZSŐ – T. SZABÓ CSILLA – TERBE ERIKA – ZSEMLYEI BORBÁLA szerk., *Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai (Kolozsvár, 2011. augusztus 22–27)*. ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság, Budapest–Kolozsvár. 233–244.

B. GERGELY PIROSKA 2003. A jelentésváltozások szerepe az erdélyi fejedelemség közéleti nyelvében. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei III. Magyar és finnugor jelentéstörténet*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 47–56.

JUHÁSZ DEZSŐ 2003. Egy fejezet a történeti jelentésföldrajzból. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei III. Magyar és finnugor jelentéstörténet*. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 107–117.

TATAI JUDIT 2009. A pejoráció jelenségének vizsgálata Heltai Gáspár *Háló* című művének nyelvhasználatában. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* 53/1: 35–48.

VARGA ÉVA KATALIN 2006. Mi rejtőzik az álarc mögött? – Az *alak* jelentésváltozásai. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IV. SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged*. 187–197.

6. Szociopragmatikai elemzés régi szövegeken.

elemzés, összehasonlító
módszer

BÁCSI ENIKŐ 2022. Kérési és udvariassági hagyomány a középmagyar kori misszilisekben. In: BENE SÁNDOR – DOBOS ISTVÁN szerk., *Folytonosság és megszakítottság a magyar kultúrában. A doktoriskolák VI. nemzetközi magyarorságtudományi konferenciája (Bécs, 2019. szeptember 5–6.)*. Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság, Budapest. 15–28.

- NÉMETH LUCA ANNA 2015. Illemtankönyvek és társalgási útmutatók mint történeti szociopragmatikai források. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VIII.* SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 129–146.
- SÁROSI ZSÓFIA 2015. Pragmatika, szociopragmatika, udvariasságkutatás a magyar nyelvtörténetben. *Magyar Nyelv* 111: 129–146.
- SZENTGYÖRGYI RUDOLF 2014. A kétnyelvűség változatai és változásai a középmagyar korban. In: FAZAKAS EMESE – JUHÁSZ DEZSŐ – T. SZABÓ CSILLA – TERBE ERIKA – ZSEMLYEI BORBÁLA szerk., *Tér, idő, társadalom és kultúra metszéspontjai a magyar nyelvben. A 7. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus két szimpóziumának előadásai (Kolozsvár, 2011. augusztus 22–27).* ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – Nemzetközi Magyarstudományi Társaság, Budapest–Kolozsvár. 162–175.
- VARGA MÓNICA 2024. Evidencialitás- és attitűdjelölők elemzése Bethlen Miklós emlékiratában és leveleiben. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., *A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei XII.* SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 247–261.
- VARGA MÓNICA 2025. Boszorkányportrék a történeti pragmatika tükrében. *Jelentés és Nyelvhasználat* 12/2: 87–111.

7. Szövegtani elemzés régi szövegeken.	elemzés, összehasonlító módszer	
CSONTOS NÓRA 2025. Levelezőkönyvek és szerelmi levelezőkönyvek a 18. század végétől a 20. század első feléig. <i>Jelentés és Nyelvhasználat</i> 12/2: 57–69.		
HAADER LEA 2006. Az írott és beszélt nyelv viszonyához egy újonnan felfedezett nyelvemlék kapcsán. In: BÜKY LÁSZLÓ – FORGÁCS TAMÁS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IV.</i> SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 47–52.		
KUNA ÁGNES 2011. A XVI–XVII. századi orvosi receptek történeti-kognitív pragmatikai megközelítése. In: BAKRÓ-NAGY MARIANNE – FORGÁCS TAMÁS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei VI.</i> SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 141–155.		
KUNA ÁGNES 2017. Történeti szövegtipológia. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei IX.</i> SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 223–237.		
SCHIRM ANITA 2019. Egy szövegtípus története a diskurzusjelölők tükrében. A stand-up comedy múltja és jelene. In: FORGÁCS TAMÁS – NÉMETH MIKLÓS – SINKOVICS BALÁZS szerk., <i>A nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei X.</i> SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged. 285–298.		
TERBE ERIKA 2016. A misszilisek a magyar nyelvtörténeti kutatásokban. In: BENŐ ATTILA – T. SZABÓ CSILLA szerk., <i>Az ember és a nyelv – térben és időben. Emlékkönyv Szabó T. Attila születésének 110. évfordulóján.</i> Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár. 191–200.		

A vizsgafeladatok elkészítésekor minden esetben tekintetbe kell venni a MI használatára vonatkozó hallgatói útmutatót.

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
--------------------	---	---------------------------------------	----------------------------

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

9.4 Előadás	1. Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismerete	2 évközi házi dolgozat (ezek százalékos arányát l. fentebb)	50%
	2. A jelenségek példázása és a példák helyes használata		
9.5 Szeminárium/ Labor	1. Vitakészség, az olvasott szövegek ismerete	aktív részvétel a szemináriumokon (50%) házi dolgozat (50%)	50%
	2. A szakterminológia használata és a jelenségek felismerése		
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• legalább 5-ös minősítés minden tételből • a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismerete			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

2026. április 2.

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az *Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás* szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

BENO ATTILA
2026.04.23 15:14
Aprob acest document

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása